

מערך למנחה - בית מדרש

הגישה הנרטיבית

יעדים

1. סוגיות מרכזיות לבית המדרש:

- האם ניתן באמת לשנות את זווית הראייה של החניכים לגבי עברם בתקופה כל כך מורכבת וסוערת כמו גיל ההתבגרות?
- האם העבר האישי של החניכים שלנו נתפס בעינינו כמקור חולשה או מקור כוח (או גם וגם)?
- עד כמה מהווה עברם של החניכים חלק מהשיח החינוכי (או חינוכי-טיפולי) בהתנהלות הקהילתית? עד כמה הוא נגיש עבורנו? איזה סוג של שימוש אנחנו עושים בו?
- על מי חלה האחריות לעסוק בעבר האישי של החניכים?
- עד כמה אנו "מעזים" ופועלים אקטיבית כדי להעצים עבר זה?
- איך אנחנו, כמחנכים, יכולים לעסוק בעבר האישי של החניכים שלנו כך שיוכל להפוך להיות חלק מציר הזמן המאוחד שלהם? איך מוצאים בו נקודות כוח?

2. שדות חינוכיים שניתן לקדם באמצעות בית המדרש:

- עוגנים בעבר- העצמת העבר האישי
- תיקון הלב- דיאלוג והעצמה.

3. ההישג הנדרש:

רגש/עמדה – הצוות יבחן את עמדתו האישית בשאלה עד כמה הוא מאמין בחשיבות העיסוק בעברו של החניך כחלק מהאפשרות לעצב עתיד ואת היכולת שלו לשנות את נקודות הראות של החניכים לגבי עברם.

ידע – הצוות ייחשף לגישה הנרטיבית ככלי לאיחוי ציר הזמן של החניך.

התנהגות - חשיבה יישומית על העבודה המערכתית סביב הנושא (על מי חלה האחריות, למשל), וכן על ההתנהלות המחנכים ביומיום על מנת לקדם עקרונות תחום זה.

מתווה בית המדרש

טריגר פתיחה

- הקרנת הסרטון "אלה הם החיים שלנו" (לפני חלוקת הדפים) והעלאת השאלה- הסרטון מדגים את הרעיון כי ניתן לאמץ זוויות ראייה שונות לאותה מציאות בהווה, רק דרך הצגה שונה של סדר הדברים... האם ניתן לומר זאת גם לגבי העבר?

לימוד מקורות

- שיבה הביתה (פרנץ קפקא)
מטרה- מטרת קטע זה לאפשר כניסה "רכה" לשאלת האפשרות של עיצוב מחדש של העבר האישי. הסיפור אינו חד משמעי בהתייחסותו לשאלה; מצד אחד המספר מבקש לחזור לילדותו ולהיכנס "למטבח", אך מצד שני הוא מהסס ולא "פותח את הדלת". עמדה אמביוולנטית זו יכולה לאפשר למשתתפים להציג עמדות שונות בסוגיה.
 - קריאה פתוחה וסבב התייחסויות.
 - שאלות אפשריות:
 1. מה יכולים להיות הפירושים של הדימויים השונים (כלים ישנים חוסמים, חתול אורב, דלת וכו')?
 2. מדוע המספר אינו נכנס למטבח?
 3. כיצד מתקשר עניין הזרות לסיפור?
 4. מה היה קורה אם המספר היה פותח את הדלת? במי היה נתקל לדעתכם? מה היה הדיאלוג ביניהם?
 5. האם אתם יכולים להבין את ההיסוס של המספר לגבי הכניסה למטבח (החזרה לעבר)?
 6. איפה החניכים שלנו נמצאים בהשוואה אליו?
 7. האם יש הבדל בין איך שהם מתייחסים לעבר שלהם לבין הדרך בה אנחנו רואים את העבר שלהם?

- "באותו ערב מוזר" (זלדה)
מטרה- השיר מחדד את ההבנה כי "העבר לא עבר", וכי הוא חלק בלתי נפרד מההווה הפסיכולוגי של כולנו, וככזה, יש לנו את האפשרות ליפול איתו לתוך "הבור", או להיעזר בו כדי להביט "השמימה".
 - קריאה פתוחה וסבב התייחסויות.
 - שאלות אפשריות:
 1. האם אפשר לשנות את העבר?
 2. מה הקשר האפשרי בין הדרך בה אנו תופסים את עברנו לבין ההווה שלנו?
 3. מה הקשר האפשרי בין הדרך בה אנו מרגישים בהווה לבין הדרך בה אנו תופסים את עברנו?

- טקסט על הגישה הנרטיבית
מטרה- הטקסט מקדם אותנו לשאלת ה"איך", לאחר קריאתו ננסה לקדם את המפגש לשאלות הנוגעות באופן ישיר למתרחש בקהילה סביב הסוגיה.
 - קריאה פתוחה וסבב התייחסויות.
 - שאלות אפשריות:

1. האם החניכים שלנו מסוגלים בכלל לעשות תהליכים כאלו?
2. במידה וכן, על מי חלה האחריות בקהילה על תחום זה?
3. אם נחזור לרגע לקטע שפתחנו איתו – איך אפשר להשתמש בגישה הנרטיבית שנגענו בה עכשיו כדי לאפשר "קריאה אחרת" של העבר?
4. האם ניתן לפעול להעצמת עברם האישי של החניכים, גם מחוץ ל"חדר הטיפול"? כיצד?

● סיום

קריאה של כותרת דף המקורות וחידוד ההבנה כי אחת מהמשימות המרכזיות של חברי הצוות בקהילה הינה לייצר עבור החניכים הזדמנויות להכיר את עברם, לבחור את נקודות האור, להתחבר ולחבר את הנקודות לנרטיב על מנת לספר את סיפורם האישי ממקום מועצם.